

Recensioner.

Som biskop i Finlands gränstrakter.

E. Sormunen: Rajalla (W. Söderström O. Y. bokförlag). Helsingfors 1940, 195 sidor.

Kuopio stift tillkom en kort tid före kriget för den andliga vården inom Finlands gränsmarksdistrikt. Som biskop utsågs karelaren, professorn i systematisk teologi Eino Sormunen. I föreliggande bok ger han sena erfarenheter från »rika månader», d. v. s. från tiden närmast före kriget, krigstiden och månaderna efter fredsslutet. Arbetet skulle organiseras i ett helt nytt sammanhang, där församlingar sammanfogats från tre olika stift, men främst skulle själavården i de mest efterblivna och fattiga gränstrakterna ordnas. Nya adjunktstjänster inrättades med statsmedel för de största centra. Biskopen beskriver sina resor genom de natursköna nejderna. En säregen bondekultur uppbäres där av den trevligaste och mest begåvade delen av finnarna. Så bröt kriget ut och de tysta skarorna tågade bort från hemmen ut till fronten. Biskopen tröstade nu och uppmuntrade sitt folk. Ute i församlingarna gingo stora skaror till nattvarden innan de tågade ut. Under kriget bodde biskop Sormunen i Kuopio och ledde en stor del av befolkningsskyddets verksamhet. Många unga präster, hans forna elever, och teol. studerande besökte biskopen, förtrodde honom sina själsbekymmer och undfingo nattvarden i biskopens arbetsrum. Vid fredsslutet blev det åter en ny uppgift att hälsa de grå skarorna, som tågade hem från fronterna och trösta de evakuerade karelarna i deras nöd. Det är en säregen gripande livfullhet uppbyren av biskop Sormunens varm-

hjärtade kärlek till hans folkstam, vilken ger boken dess utomordentliga värde. Den kan inte refereras, den måste läsas. Vidare ges en inblick i huru den humanitära hjälpen från Sverige emottogs och fördelades i Kuopio. Särskilda kapitel för sig äro de vid olika tillfällen hållna talen och ett föredrag om Finlands samhörighet med den kulturkrets, vars viktigaste namn äro Tyskland och Sverige. Sist få vi en beskrivning av biskopens besök i de av kriget förhärjade trakterna för att återupprätta det kyrkliga arbetet där. Detta ena år av den unge biskopens verksamhet rymmer en sällsamt rik och gripande dagsgärning.

Olav D. Schalin.

Albert Runbäck: Jesus hav i ständigt minne. För unison manskör eller solo med orgel. Nordiska musikförlaget. 0: 35.

Två sånger för solo eller unison damkör med orgel. 1. Se, vi gå upp till Jerusalem. 2. Jag gläder mig stortligen i Herren. Viktor Norberg, Västerås.

Den flitige arbetaren i vingården, kantorn i Båstad, har skickat ut en kantat av ny typ, en solokantat avsedd att tjänstgöra som hymn i högmässan före predikstolsversen i de fall då man har till sitt förfogande endast en soloröst eller en unison kör. Detta Runbäcks företag är värt all uppmärksamhet och efterföljd. Jag bedömer då saken ur liturgisk och ur koralsynpunkt.

I denna kantat har Runbäck tagit fram en koralmelodi av komponisten Johann Schop (d. o. 1665). Denna koral användes i vår koralbok till nr

558 och anvisas därutöver till 556 och 569. Samtliga dessa texter äro av den art att de ytterst sällan komma till användning i församlingsgudstjänsterna. Detta innebär att den lättillgängliga och vackra melodien försvinner ur församlingens koralbestånd.

Runbäck brukar nu denna melodi till andra psalmbokstexter som solo-sång och omramar melodien med ett väl genomarbetat, vackert figurerande orgelackompangemang och anvisar där-efter förslag till predikstolsvers som kan utföras utan modulation. Denna psalm är, såväl textligt som musikaliskt så vald att den med hymnen bildar en enhet.

Härigenom vinner Runbäck att hymnen får en liturgisk funktion inte bara blir ett mer eller mindre löst påhäng och att de tre momenten före predikan: hymn, preludium och predikstolsvers bilda ett slutet helt. Detta måste ur liturgisk synpunkt betecknas som en stor vinst. I varje fall så länge denna enhet hålles inom liturgiskt bestämda snäva gränser. Man bör kanske erinra sig den utveckling som kantatet fick under 1600-talet, då den slutligen sprängde alla gränser och blev till förfång för själva gudstjänsten. Det hör med till Runbäcks stora förtjänst, att han håller kantatet inom riktiga mått och gränser. Man kan endast önska att den idé, som han här givit uttryck åt skall vinna allmän efterföljd också vad angår den liturgiska måttan.

Föredömligt synes mig också vara att utvälja mindre ofta brukade koralmelodier och insätta dem i koral-motteter för att därmed göra dem kända. Kanske kan man i en del fall vänta sig att uppmärksamheten härigenom så riktas på dem, att de på nytt kunna vinna församlingens intresse och prästernas.

Musikaliskt sett av mindre liturgiskt betonad art äro de två sångerna för unison damkör eller solo, som utkommit på Västerås-förlaget. Med melodiöst tilltalande tonsättningar har komponisten här återgivit två bibel-texter. Vid församlingssaftnar och vid kyrkokonserter böra de göra god tjänst.

A. A.

Psalmhistoria i populär form.

A. Voipio: *Laulava seurakemta III* (Werner Söderström O. Y. bok-förlag). Helsingfors 1940.

Professor Voipio har tidigare givit ut del I och II av detta arbete, vilket vunnit stor spridning i Finland. Efter det en helt ny finsk psalmbok godkändes 1938 och utgavs 1939 har en kompletterande del blivit nödvändig. Det blev en hel del nya psalmer, medan andra ändrades nästan till oigenkännelighet. Ur psalmernas historia och innehåll framhämtar förf. deras olika uppbyggliga värde i en populär framställning. De stora väckelserörelserna på 1700- och 1800-talen frambragte religiösa folksånger. Deras melodi går i Finland ofta i moll. Många av dessa gamla texter eller melodier ha nu fått plats i den nya finska psalmboken vid sidan av de gamla kära. I sångsamlingen »Andliga sånger och psalmer» I—II har ock en hel del av de gamla väckelse-sångerna bevarats. Professor Voipio vill ha mycken sång, främst unison-sång. Han menar att kyrkokören får sin betydelse först när sångarna sjunga av ett inre trostväng. Kantorererna borde stöda sig på de kristliga ungdomskretsarnas medlemmar i högre grad än fallet varit.

Olav D. Schalin.

Gunnar Rosendal: Bönen I. Det inre livet. II. Den bedjande Kyrkan. Osby 1939.

Två helt små böcker, men sprängladdade av andlig kraft. I den första går författaren in på de olika sidorna av det inre livets vård. Nyttan av andlig disciplin har ju ofta framhållits på senaste tiden. Men när man läser denna lilla skrift, får man ett levande intryck av hur all andlig disciplin liksom hänger i luften så länge den icke sker i Kyrkans gemenskap utan efter individualistiska linjer. I ett kapitel om den dagliga andakten ges bl. a. en analys av den svenska tidegården. Utförligast behandlas meditationen, denna hos oss så försummade andaktsform, och här öppnas fullkomligt himmelska utsikter. En

från i vår kyrka delvis nya synpunkter utgående framställning av kyrkoåret visar, hur just det heliga året kan berikas genom daglig meditation. Verkligt gyllene ord sägas om förbönen i ett annat stycke. Vidare får man anvisning om nattvardsberedelsen, och självrannsakan behandlas på ett konkret sätt, som ställer hela vårt liv in under kristna synpunkter.

Den andra boken är den praktiska tillämpningen av det i den första sagda i en böneordning, så uppställd, att den giver en fast stomme men samtidigt lämnar rum för det enskilda bönelivets fria växande. De två böckerna måste räknas till det allra förnämligaste, som givits oss i ämnet under de sista årtiondena i svenska Kyrkans liv.

L. Lindhagen.

Meddelanden.

Skolsångskurs hölls i Kumla 4—8 augusti. Fru Silja Hjelm-Torell höll föredrag över ämnet tal och sång och ledde taltekniska övningar. Musikdirektör Hjalmar Torell behandlade sången och gehörsutbildningen i relativ notskrift, arbetsutövningar vid musikundervisningen, införandet i absolut notskrift och musiklära, införandet i musikens element genom visan, syntes-analys som lärogång vid musikundervisningen, rytmorkester och formlära och testning a la Seashore. Mu-

sikdirektör Rolf Forssman talade om sången i skolklass och barnkör och ledde praktiska demonstrationer m. barn ur Kumla barnkör.

Ett stort antal lärare och kantorer bevistade kursen. Varje kursdag började med tidebön. (Morgonböner för skolan, Adell-Peters.)

Ivrare för god skolsång hälsa denna kurs med stor tillfredsställelse och önska kursverksamheten ifråga utökad och uppmärksammas i allt vidare kretsar.

K. A.